

Aleksis K – Sunnuntai-Kaleva

Lörtsygate

Perinneruokien ystävien on syytä olla varuillaan. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on nimittäin uhannut kieltää savolaisen lörtsyn sanomisen lörtsyksi, koska tuo nimitys ei paljasta ei-savolaiselle kuluttajalle tarpeeksi selvästi, mitä hän kuluttaa. Asiasta kertoi ensimmäisenä kohuhuhu, joka levisi kuin latvapalo tällä viikolla sosiaalisessa mediassa. Huhu tosin saattoi olla vähän liioiteltu, sillä Evira ehätti jo rauhoittelemaan, että ei vaiteskaan, kyllä lörtsy saa olla lörtsy vaikka voissa paistaisi. Nimi näköjään paljastaa kuluttajalle ihan tarpeeksi, ehkä vähän liikaakin, vaikka Evirassa aluksi toisin luultiin.

Hyvä että Evira tuli järkiinsä, koska olisihan ollut naurettavaa, jos jokaisen aamuöisen asiakkaan olisi pitänyt Savonlinnan torin lörtsykioskilla vuoronperään sopertaa tilauksensa virallisesti: ”Shaisinko yhden munkkitaikinaan tehdyn, lihalla tai hillolla täytetyn litteän ja umpinaisen piirakan.”

Lörtsygate saattaa silti olla huolestuttava oire. Kuka tietää, mihin Evira seuraavaksi iskee hampaansa, kun ne lörtsystä lipsuivat. Kertovatko esimerkiksi oululaisherkkujen nimet helsinkiläiselle tai edes savolaiselle tarpeeksi siitä, mitä syödään tai juodaan: rössy, jankki, örkkyy, huuppa, hoopukka, känkky, kärkkäri, ransti, kurnaali...? Epäillä tuota sopii, ja silloin on suuri vaara, että Evira kieltää nuo kaikki. Jankin syönti tai kurnaalin juonti menee yhtä vaikeaksi arvailuksi kuin tupakan osto marketin kassalta. Paljon ei lohduta edes se, että luultavasti samaan syssyyn menevät kieltolistalle monien muiden perinneruoat, kuten Kainuun rönttöset, Hämeen hotsit, Helsingin möttöset, Lemminkäinen, Lappeenrannan atomi jne.

Oikeastaan suomalaisia saattaa uhata todellinen nälänhätä, jos Evira päästetään määrittelemään ruokien kelpoisuusehtoja. Jos kerran nimi lörtsy johtaa kuluttajaa harhaan, mihin johtavatkaan esimerkiksi hot dog, hampurilainen, porilainen tai vaikka pelkkä makkara? Hot dogin nimestä alkupuoli pitää paikkansa, jos eväs on kuumennettu, mutta ei se sisällä koiraakaan, kuten nimi väittää. Eikä hampurilaiseen toivottavasti ole jauhettu yhtäkään Hampurin asukasta, saati porilaiseen porilaisia. Jopa makkara on sanana sellainen, ettei se paljasta, millaisesta ruoasta on kysymys – tai onko kysymys ylipäänsä ruoasta. Sekin siis pitäisi Eviran sääntöjen mukaan määritellä tarkemmin, mutta kansanperinteen mukaan mitä enemmän kuluttaja tietää makkaran koostumuksesta sitä varmemmin hän jättää sen syömättä.

Ja lopuksi: eikö tuon Eviran itsensä pitäisi kieltää oma nimensä. Eihän tuollainen kökkölyhenne kerro kuluttajalle mitään siitä, mitä puljun on tarkoitus tehdä.

Artikkelin lähde Kaleva